

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І  
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

**Кафедра глобальної економіки**

**ЗАТВЕРДЖЕНО**  
Економічний факультет  
«13» червня 2025 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**  
**МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНИ**

Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Спеціальність 051 «Економіка»

Освітня програма «Міжнародна економіка»

Факультет економічний

Розробники: д.е.н., проф. Наталія ВДОВЕНКО, ас. Марина ПАВЛЕНКО

Київ – 2025 р.

## **Опис навчальної дисципліни «Міжнародна економічна діяльність України»**

Навчальна дисципліна «Міжнародна економічна діяльність України» засвоєння теоретичних засад і категоріального апарату міжнародної економічної діяльності її методологічних основ, сутності, предмета, об'єкта, суб'єктів, методів дослідження; знання сутності, механізмів та форм співробітництва між країнами в торговельній, науково-технічній, інвестиційній, валютно-фінансовій і кредитній сферах; знання теоретико-методичних засад міжнародного та державного регулювання руху факторів виробництва і міжнародної торгівлі товарів і послуг; знання особливостей міжнародного економічного співробітництва України для вирішення глобальних проблем світової економіки.

| Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь            |                                   |                                    |
|----------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------|------------------------------------|
| Освітній ступінь                                                           | Бакалавр                          |                                    |
| Спеціальність                                                              | 051 «Економіка»                   |                                    |
| Освітня програма                                                           | «Міжнародна економіка»            |                                    |
| Характеристика навчальної дисципліни                                       |                                   |                                    |
| Вид                                                                        | Обов'язкова                       |                                    |
| Загальна кількість годин                                                   | 150                               |                                    |
| Кількість кредитів ECTS                                                    | 5                                 |                                    |
| Кількість змістових модулів                                                | 2                                 |                                    |
| Курсовий проект (робота) (за наявності)                                    | 42                                |                                    |
| Форма контролю                                                             | екзамен                           |                                    |
| Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання        |                                   |                                    |
|                                                                            | денна форма здобуття вищої освіти | заочна форма здобуття вищої освіти |
| Курс (рік підготовки)                                                      | 3                                 | -                                  |
| Семестр                                                                    | 5                                 | -                                  |
| Лекційні заняття                                                           | 30 год.                           | - год.                             |
| Практичні, семінарські заняття                                             | 30 год.                           | - год.                             |
| Лабораторні заняття                                                        |                                   |                                    |
| Самостійна робота                                                          | 60 год.                           | - год.                             |
| Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти | 4 год.                            |                                    |

### **1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни**

Мета викладання навчальної дисципліни «Міжнародна економічна діяльність України» є формування знань про об'єктивні закономірності, реальні процеси та специфічні особливості міжнародної економічної діяльності України, а також практичних навичок щодо здійснення комерційних, інвестиційних та фінансових операцій у міжнародній сфері.

#### **Набуття компетентностей:**

інтегральна компетентність (ІК): здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК5. Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

СК15 Здатність до володіння цілісними системами знань про сутність економічних процесів, що відбуваються на міжнародному аграрному ринку.

**Програмні результати навчання (ПРН):**

ПРН9. Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

ПРН12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН25. Вміти аналізувати принципи, закономірності розвитку та міжнародний досвід функціонування світового аграрного ринку.

**2. Програма та структура навчальної дисципліни для:**

| Назви змістових<br>модулів і тем                                                  | Кількість годин |        |              |    |     |     |      |              |              |    |     |     |      |  |
|-----------------------------------------------------------------------------------|-----------------|--------|--------------|----|-----|-----|------|--------------|--------------|----|-----|-----|------|--|
|                                                                                   | денна форма     |        |              |    |     |     |      | Заочна форма |              |    |     |     |      |  |
|                                                                                   | тижні           | усього | у тому числі |    |     |     |      | усього       | у тому числі |    |     |     |      |  |
|                                                                                   |                 |        | л            | п  | лаб | інд | с.р. |              | л            | п  | лаб | інд | с.р. |  |
| 1                                                                                 | 2               | 3      | 4            | 5  | 6   | 7   | 8    | 9            | 10           | 11 | 12  | 13  | 14   |  |
| Змістовий модуль 1. <i>Форми міжнародної економічної діяльності України</i>       |                 |        |              |    |     |     |      |              |              |    |     |     |      |  |
| Тема 1. Сутність і особливості міжнародної економічної діяльності України         | 1               | 12     | 3            | 3  | -   | -   | 30   | -            | -            | -  | -   | -   |      |  |
| Тема 2. Суб'єкти міжнародних економічних операцій в Україні                       | 2               | 12     | 3            | 3  | -   | -   |      | -            | -            | -  | -   | -   |      |  |
| Тема 3. Експорт і імпорт товарів                                                  | 3               | 12     | 3            | 3  | -   | -   |      | -            | -            | -  | -   | -   |      |  |
| Тема 4. Особливості міжнародної торгівлі послугами в Україні                      | 4               | 12     | 3            | 3  | -   | -   |      | -            | -            | -  | -   | -   |      |  |
| Тема 5. Міжнародні інвестиційні, валютно-кредитні відносини України               | 5               | 12     | 3            | 3  | -   | -   |      | -            | -            | -  | -   | -   |      |  |
| Разом за змістовим модулем 1                                                      | 60              |        | 15           | 15 | -   | -   | 30   | -            | -            | -  | -   | -   | -    |  |
| Змістовий модуль 2. <i>Регулювання міжнародної економічної діяльності України</i> |                 |        |              |    |     |     |      |              |              |    |     |     |      |  |
| Тема 6. Україна на світових ринках праці та міжнародна трудова міграція           | 6               | 12     | 3            | 3  | -   | -   |      | -            | -            | -  | -   | -   | -    |  |
| Тема 7. Регулювання міжнародної економічної діяльності України                    | 7               | 12     | 3            | 3  | -   | -   |      | -            | -            | -  | -   | -   |      |  |
| Тема 8. Особливості митного регулювання міжнародної торгівлі в Україні            | 8               | 12     | 3            | 3  | -   | -   |      | -            | -            | -  | -   | -   |      |  |

|                                                                        |    |     |    |    |   |   |    |   |   |   |   |   |   |
|------------------------------------------------------------------------|----|-----|----|----|---|---|----|---|---|---|---|---|---|
| Тема 9. Україна у світових інтеграційних процесах                      | 9  | 12  | 3  | 3  | - | - |    | - | - | - | - | - | - |
| Тема 10. Глобальний контекст міжнародного економічного співробітництва | 10 | 12  | 3  | 3  | - | - |    | - | - | - | - | - | - |
| Разом за змістовим модулем 2                                           |    | 60  | 15 | 15 | - | - | 30 | - | - | - | - | - | - |
| Усього годин                                                           |    | 120 | 30 | 30 | - | - | 60 | - | - | - | - | - | - |
| Курсовий проект з Міжнародної економічної діяльності                   |    | 42  | -  | -  | - | - |    | - | - | - | - | - | - |

### 3. Теми лекцій

| № з/п | Назва теми                                                                | Кількість годин |
|-------|---------------------------------------------------------------------------|-----------------|
| 1     | Тема 1. Сутність і особливості міжнародної економічної діяльності України | 3               |
| 2     | Тема 2. Суб'єкти міжнародних економічних операцій в Україні               | 3               |
| 3     | Тема 3. Експорт і імпорт товарів                                          | 3               |
| 4     | Тема 4. Особливості міжнародної торгівлі послугами в Україні              | 3               |
| 5     | Тема 5. Міжнародні інвестиційні, валютно-кредитні відносини України       | 3               |
| 6     | Тема 6. Україна на світових ринках праці та міжнародна трудова міграція   | 3               |
| 7     | Тема 7. Регулювання міжнародної економічної діяльності України            | 3               |
| 8     | Тема 8. Особливості митного регулювання міжнародної торгівлі в Україні    | 3               |
| 9     | Тема 9. Україна у світових інтеграційних процесах                         | 3               |
| 10    | Тема 10. Глобальний контекст міжнародного економічного співробітництва    | 3               |
|       | Разом                                                                     | 30              |

### 4. Теми практичних занять

| № з/п | Назва теми                                                                | Кількість годин |
|-------|---------------------------------------------------------------------------|-----------------|
| 1     | Тема 1. Сутність і особливості міжнародної економічної діяльності України | 3               |
| 2     | Тема 2. Суб'єкти міжнародних економічних операцій в Україні               | 3               |
| 3     | Тема 3. Експорт і імпорт товарів                                          | 3               |
| 4     | Тема 4. Особливості міжнародної торгівлі послугами в Україні              | 3               |
| 5     | Тема 5. Міжнародні інвестиційні, валютно-кредитні відносини України       | 3               |
| 6     | Тема 6. Україна на світових ринках праці та міжнародна трудова міграція   | 3               |
| 7     | Тема 7. Регулювання міжнародної економічної діяльності України            | 3               |
| 8     | Тема 8. Особливості митного регулювання міжнародної торгівлі в Україні    | 3               |
| 9     | Тема 9. Україна у світових інтеграційних процесах                         | 3               |
| 10    | Тема 10. Глобальний контекст міжнародного економічного співробітництва    | 3               |
|       | Разом                                                                     | 30              |

## 5. Теми самостійної роботи

| № з/п | Назва теми                                                                            | Кількість годин |
|-------|---------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|
| 1     | Тема 1. Міжнародна економічна діяльність: поняття характеристика суб'єктної складової | 6               |
| 2     | Тема 2. Нормативно-правове забезпечення міжнародної економічної діяльності України    | 6               |
| 3     | Тема 3. Ризики міжнародної економічної діяльності                                     | 6               |
| 4     | Тема 4. Валютне регулювання міжнародних економічних операцій в Україні                | 6               |
| 5     | Тема 5. Захист прав суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності                         | 6               |
| 6     | Тема 6. Україна в міжнародній торгівлі товарами                                       | 6               |
| 7     | Тема 7. Україна в міжнародній торгівлі послугами                                      | 6               |
| 8     | Тема 8. Україна в процесах міжнародної міграції робочої сили                          | 6               |
| 9     | Тема 9. Україна у міжнародних рейтингах                                               | 6               |
| 10    | Тема 10. Глобальний контекст міжнародного економічного співробітництва                | 6               |
|       | Разом                                                                                 | 60              |

## 6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- екзамен;
- модульні тести;
- реферати;
- розрахункові роботи;
- захист практичних робіт.
- сертифікат проходження неформального навчання здобувачів вищої освіти.

## 7. Методи навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (практичні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- оцінювання поточних результатів самостійної роботи студентів щодо освоєння програмного матеріалу дисципліни;
- неформальне навчання здобувачів вищої освіти.

## 8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України».

### 8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

| Вид навчальної діяльності                                                 | Результати навчання                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Оцінювання |
|---------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| Модуль 1. Форми міжнародної економічної діяльності України                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |            |
| П.р. 1. Сутність і особливості міжнародної економічної діяльності України | ПРН 9. У тому числі знати категоріальний апарат міжнародної економічної діяльності; сутність, механізми та форми співробітництва між країнами в торговельній, науково-технічній, інвестиційній, валютно-фінансовій і кредитній сферах; принципи та інструменти міжнародного та державного регулювання руху факторів виробництва і міжнародної торгівлі товарів та | 12         |
| П.р. 2. Суб'єкти міжнародних економічних операцій в Україні               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | 14         |
| П.р. 3. Експорт і імпорт товарів                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | 14         |
| П.р. 4. Особливості міжнародної торгівлі послугами в Україні              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | 10         |

|                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |            |
|-------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| П.р. 5. Міжнародні інвестиційні, валютно-кредитні відносини України     | послуг; особливості взаємодії України з міжнародними економічними організаціями. Вміти визначати рівень значущості змін у сучасній світовій економіці та прогнозувати їх наслідки для її подальшого розвитку; аналізувати структуру платіжного балансу України; визначати ступінь відкритості економіки України на основі статистичних даних її соціально-економічного розвитку                                                                                                                                                                                                             | 10         |
| Самостійна робота до модуля 1.                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | 10         |
| Модульна контрольна робота 1.                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | 30         |
| <b>Всього за модулем 1</b>                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <b>100</b> |
| <b>Модуль 2. Регулювання міжнародної економічної діяльності України</b> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |            |
| П.р. 6. Україна на світових ринках праці та міжнародна трудова міграція | ПРН 12, ПРН 25. У тому числі знати характерні риси сучасного розвитку світової економіки; сутність, основні форми економічної глобалізації, її наслідки для окремих країн і регіонів; особливості міжнародного економічного співробітництва для вирішення глобальних проблем світової економіки; концептуальні засади управління аграрним бізнесом в глобальному конкурентному світі з використанням штучного інтелекту в умовах цифровізації. Вміти оцінювати та обґрунтовувати вибір методів та інструментів макроекономічної політики України; оцінювати інвестиційний клімат в Україні. | 14         |
| П.р. 7. Регулювання міжнародної економічної діяльності України          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | 14         |
| П.р. 8. Особливості митного регулювання міжнародної торгівлі в Україні  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | 12         |
| П.р. 9. Україна у світових інтеграційних процесах                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | 10         |
| П.р. 10. Глобальний контекст міжнародного економічного співробітництва  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | 10         |
| Самостійна робота до модуля 2.                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | 10         |
| Модульна контрольна робота 2.                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | 30         |
| <b>Всього за модулем 2</b>                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <b>100</b> |
| <b>Навчальна робота</b>                                                 | <b><math>(M1 + M2)/2 \cdot 0,7 \leq 70</math></b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |            |
| <b>Екзамен/залік</b>                                                    | <b>30</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |            |
| <b>Всього за курс</b>                                                   | <b><math>(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100</math></b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |            |
| Курсовий проект/робота (за наявності)                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | 100        |

## 8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

| Рейтинг здобувача вищої освіти | Оцінка національна та результати складання |
|--------------------------------|--------------------------------------------|
|                                | екзаменів                                  |
| 90-100                         | відмінно                                   |
| 74-89                          | добре                                      |
| 60-73                          | задовільно                                 |
| 0-59                           | незадовільно                               |

## 8.3. Політика оцінювання

|                                                  |                                                                                                                                                                                                          |
|--------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Політика щодо дедлайнів та перескладання:</b> | Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний). |
| <b>Політика щодо академічної доброчесності:</b>  | Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу   |
| <b>Політика щодо відвідування:</b>               | Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)     |

## 9. Навчально-методичне забезпечення

- Електронний навчальний курс «Міжнародна економічна діяльність України»: <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=4420>
- Конспект лекцій та їх презентації (в електронному вигляді)

3. Вдовенко Н. М., Яцун А. Г. Міжнародна економічна діяльність України: словник для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 051 «Економіка» ОПП «Міжнародна економіка». К.: НУБіП України. 2023. 398 с. Рекомендовано до видання Вченою радою Національного університету біоресурсів і природокористування України. (протокол № 3 від 27.09.2023 р.). Режим доступу: <http://surl.li/udhrd>

4. Вдовенко Н. М., Павленко М. М. Міжнародна економічна діяльність України: робочий зошит для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 051 «Економіка», ОПП «Міжнародна економіка». К.: НУБіП України. 70 с. Рекомендовано Вченою радою економічного факультету НУБіП України (протокол № 8 від 20.04.2023 р.). Режим доступу: <https://surl.li/oqpykc>

5. Вдовенко Н. М., Павленко М. М. Методичні вказівки щодо проходження навчальної практики з дисципліни «Міжнародна економічна діяльність України» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ОПП «Міжнародна економіка» зі спеціальності 051 «Економіка». К.: НУБіП України. 2024. 16 с. Режим доступу: <https://surl.li/nfzrkv>

## **10. Рекомендовані джерела інформації**

1. Міжнародна економічна діяльність України: підручник. А. А. Мазаракі, Т. М. Мельник, О. В. Гончаренко та інші. КНТЕУ. 2021. 704 с.

2. Міжнародна економічна діяльність України: самостійна робота студентів: рекомендації та завдання для студ. спеціальності 051 «Економіка», освітньої програми «Міжнародна економіка» Я. І. Глущенко; КПП ім. Ігоря Сікорського. Електронні текстові дані. 2020. 59 с.

3. Вдовенко Н. М., Кукса І. М., Дяченко Т. О., Сірик М. В. Управління інноваційною діяльністю в умовах глобалізації міжнародної економіки та змін в безпекології і поведінці споживачів. Формування ринкових відносин в Україні. 2022. № 2 (249). С. 120–127.

4. Господарський Кодекс України: чинне законодавство станом на 13.0.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення 20.03.2020).

5. Popova O., Koval V., Vdovenko N., Sedikova I., Nesenenko P., Mikhno I. Environmental footprinting of agri-food products traded in the European market. *Frontiers in Environmental Science*. Vol. 10. 2022.

6. Митний Кодекс України: чинне законодавство станом на 13.0.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17> (дата звернення 20.03.2020).

7. Закон України «Про Кабінет Міністрів»: чинне законодавство станом на 27.12.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18> (дата звернення 20.03.2020).

8. Закону України «Про Національний банк»: чинне законодавство станом на 19.01.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14> (дата звернення 19.03.2020).

9. Закони України «Про зовнішньоекономічну діяльність»: чинне законодавство станом на 13.02.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12> (дата звернення 19.03.2020).

10. Закон України «Про режим іноземного інвестування»: чинне законодавство станом на 01.02.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-вр> (дата звернення 19.03.2020).

11. The Global Innovation Index. URL: [https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo\\_pub\\_gii\\_2018.pdf](https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2018.pdf). (дата звернення 02.03.2020).

12. The Global Innovation Index. URL : <https://www.globalinnovationindex.org/gii-2019-report> (дата звернення 24.03.2020).

13. Koval V., Olczak P., Vdovenko N., Boiko O., Matuszewska D., Mikhno I. Ecosystem of Environmentally Sustainable Municipal Infrastructure in Ukraine. *Sustainability* 2021. № 13 <https://doi.org/10.3390/su131810223>

14. The World Bank. High-technology export. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/TX.VAL.TECH.CD> (дата звернення 17.03.2020).

15. The World Bank. Transport services (% of commercial service exports). URL: <https://data.worldbank.org/indicator/TX.VAL.TRAN.ZS.WT> (дата звернення 04.04.2020).

16. The World Bank. Insurance and financial services (% of commercial service exports). URL: <https://data.worldbank.org/indicator/TX.VAL.INSF.ZS.WT> (дата звернення 04.04.2020).

17. The World Bank. Travel services (% of commercial service exports). URL: <https://data.worldbank.org/indicator/TX.VAL.TRVL.ZS.WT> (дата звернення 04.04.2020).
18. Doingbusiness. Рейтинг України з міжнародної торгівлі за 2015-2019 рр. URL: <https://russian.doingbusiness.org/ru/customquery> (дата звернення 20.03.2020).
19. The World Bank. Services, value added (annual % growth). URL: <https://data.worldbank.org/indicator/NV.SRV.TOTL.KD.ZG> (дата звернення 04.04.2020).
20. Measuring the Information Society Report 2014. International Telecommunication Union. URL: <https://www.itu.int/net4/ITU-D/idi/2017/index.html> (дата звернення 27.03.2020).
21. Pichura V., Potravka L., Skok S., Vdovenko N. Causal Regularities of Effect of Urban Systems on Condition of Hydro Ecosystem of Dnieper River. Indian Journal of Ecology. 2020. Vol. 47. Issue 2. P. 273–280. Режим доступу: <http://indianecologicalsociety.com/society/journal/>
22. Abramova A., Filyppova S., Vdovenko N., Kotelevets D., Lozychenko O., Malin O. Regulatory policy transformation in conditions of non-stationary economy in Eastern European countries: practical approach. International Journal of Computer Science and Network Security. 2021. Vol. 21. № 10. P. 39–45.